

Amikor elborít a szégyen
(Miért kellett Jézusnak bemerítkeznie?)
2023.04.18.
Suhai György

Egy ideje a szégyen érzésével küzdök. Nem tudom, hogy pontosan mi miatt is szégyellem magamat, de azt igen, hogy általában két fő oka lehet a szégyennek. Vagy a bűneink miatt szégyelljük magunkat (és erre folyamatosan lenne okunk) vagy pedig a gyenge teljesítményünk miatt, t.i. hogy nem tudunk elég jók lenni, pl. a szolgálatban, a munkában vagy férjként, szülőként stb. Bármi is legyen az oka a szégyennek, ha hagyjuk, hogy elborítson minket, teljesen le fog bénítani bennünket ez az érzés és teljesen magunkba fogunk fordulni. Fontos tudnunk, hogy Jézus nem csak a bűneinket hordozta el, hanem a szégyenünket is. Ő nem csak, hogy együtt érez velünk a szégyenünkben, hanem meg is tud szabadítani, ki is tud gyógyítani abból. Hogyan teszi ezt?

Nézzük meg egy kicsit közelebbről Jézus bemerítkezésének jól ismert epizódját, Lukács evangéliumából.

„Történt, hogy amikor az egész nép megkeresztelkedett, és Jézus is megkeresztelkedett és imádkozott, megnyílt az ég, ²²leszállt rá a Szentlélek galambhoz hasonló testi alakban, és hang hallatszott a mennyből: Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm.” (Lk 3:21-22)

Mielőtt ráfordulnánk erre az epizódra, két fontos dolgot kell tisztázzunk. Az első, hogy Lukács úgy mutatja be Jézust, mint aki valóban és teljesen emberré lett. Lukács Jézus valóságos emberi mivoltára helyezi a hangsúlyt, aki az Atyától való teljes függésben élte a földi életét és aki pont azt akarta bemutatni nekünk, hogy mit jelent emberként az Istennel való függésben élni. Ezért kap nagy szerepet már rögtön az elején a Szentlélek. És ezt jelzik azok a megjegyzések is, amiket Jézus gyógyításaival kapcsolatban olvasunk Lukácsnál.

„És az Úr ereje vele volt, hogy gyógyítson.” (Lk 5:17)

„a názáreti Jézust felkente az Isten Szentlélekkel és hatalommal, és ő szertejárt, jót tett, és meggyógyított mindenkit, aki az ördög igájában vergődött, mert az Isten volt vele.” (Apcsel 10:38)

„Isten ujjá [Szentlélek] által üzöm ki az ördögöket” (Lk 11:20)

Tehát nem azért volt képes csodákat tenni Jézus, mert ő Isten volt, hanem mert az Isten (Lelke, ereje) volt vele. Pál a Filippi levélben is megerősíti ezt, amikor azt írja Jézusról, hogy

„nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóná lett, és emberként élt” (Fil 2:5-7)

Azaz lemondott isteni privilégiumairól és teljes közösséget vállalt velünk a mi emberi mivoltunkban, egyetlen dolgot kivéve: a bűnt!

„Mert nem olyan főpapunk van, aki ne tudna megindulni erőtlenségeinken, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan kísértést szenvedett mindenben, kivéve a bűnt.” (Zsid 4:15)

Ő úgy lett emberré, hogy közben nem követett el soha egyetlen bűnt sem. Ez egészen elképesztő. Tökéletes, valódi emberként különösen is fájdalmas és megterhelő lehetett számára az emberi bűnnel szembesülnie.

A másik fontos dolog, hogy Keresztelő János *a bűnök bocsánatára* keresztelt, azaz merített be embereket a vízbe.

„Hirdette a Jordán egész környékén a megtérés keresztségét a bűnök bocsánatára” (Lk 3:3)

Vagyis bizonyára mindenkinél egy nagyon komoly bűnvallás kellett, hogy megelőzze a bemelegítést. A nép hosszú kígyózó sorokban állhatott János előtt (Mt 3:5). Amikor valaki sorra került, János bizonyára megkérdezte: „Milyen bűnököt szeretnél megvallani az Istennek?”, „Milyen bűnökből szeretnél megtérni Istenhez?”

S miután megtörtént a bűnvallás, János alámerítette az illetőt a Jordánba, mintegy belemosva a bűne szennyét a Jordán vizébe.

Nézzük ezek után Jézus megkeresztelkedését. Szinte minden részletnek jelentősége van.

„Történt, hogy amikor az egész nép megkeresztelkedése után Jézus is megkeresztelkedett...” (Lk 3:21)

Tehát Jézus volt az „utolsó a sorban”. Jézus egészen addig várt, míg az „egész nép” megkeresztelkedett, azaz belemosta a bűn szennyét a vízbe. És ekkor áll oda János elé, hogy őt is bemelegítse.

Nem tudjuk, hogy pontosan mi történt, azaz hogy milyen interakció játszódhatott le Jézus és János között (lehet, hogy egyszerűen csak Jézus szemébe nézett és látta az ő sugárzó szentségét?), csupán annyit tudunk, hogy János felismeri Jézus bűntelenségét, szentségét, tisztaságát és szinte feljajdul, hogy de hisz *„nekem kell általad megkeresztelkednem!”* (Mt 3:14) De hisz neked nincs semmi bűnöd, amit meg kellene vallanod, ellentétben velem! – mondja János. Nincs mit lemosni rólad, nincs semmi, amitől meg kellene tisztulnod. Nincs értelme nálad a bűnbocsánat keresztségének. Mit keresel itt, nálam?

Mire Jézus csak annyit mond: *„Engedj most, mert így illik minden igazságot betöltenünk. Ekkor engedett neki.”* (Mt 3:15)

Milyen igazságra gondolt Jézus? Bizonyára a törvény igazságos követelésére (Rm 8:4).

És ekkor János bemelegíti Jézust is a Jordán vizébe. Ez mit fejezhetett ki?

Gondoljuk végig a történeteket. Az egész nép belemossa minden bűne szennyét a Jordán vizébe. Képletesen szólva az a víz olyan szennyes, bűdös, tisztátalan lehetett, mint az indiai Gangesz folyó, amit a világ legszennyezettebb folyójaként tartanak számon. Az indiaiak az élet folyójaként tekintenek rá, azonban a rendkívüli szennyezettsége miatt valójában sokkal inkább a halál, a betegség és mindenféle fertőzés forrása. A rituális mosakodásoktól kezdve a mindennapi fürdéseken, szennyes ruhák mosásán át egészen a holttestek folyóban történő „eltemetéséig” folyamatosan nyeli magába az emberi szennyeződést ez a folyó¹. Mindennek lehet mondani, csak éppen szentnek nem.

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=pH0fhLBr-Mg>.

Ugyanílyenné lett a Jordán folyó is, rituális értelemben véve! És akkor feltűnik a színen Jézus, a szent, a tiszta, a büntelen és alámerül a Jordán vizébe, Ő, aki soha egyetlen bűnt nem követett el. Ez kb. olyan, mintha egy hófehér lepedőt mártanánk bele egy koszos, saras, büdös vízbe, ami minden koszt magába szívna. Jézus pontosan ezt tette. Alámerült az egész nép bűnétől szennyes vízbe, magába szívva a bűn szennyét. Mit érezhetett a teljesen emberré lett Jézus, amikor kijött a vízből?! Fel sem tudjuk fogni!

Van egy nagyon fontos mozzanat, amit szintén csak Lukács említ meg: „és imádkozott”. És csak ezután jött a Szentlélek és ezután hangzott az atyai szózat. Mit imádkozhatott Jézus, aki az Atyától való teljes függésben élte az életét? Miért imádkozhatott, közvetlenül a Jordán bűntől szennyes vizéből való kiemelkedése után? Mi lehetett az az ima, amire az volt a válasz, hogy „Te vagy az én szeretett Fiam. Tebenned gyönyörködöm”?

Ezért fontos, hogy értsük, hogy Jézus valóságos emberré lett, akire valóban ránehezedhetett a bűn súlya, aki a saját bőrén, a zsigereiben érezhette a bűn szennyét. Ő, a hófehér, a szent, a tiszta, a büntelen, hirtelen mindenkinél szennyesebbnek érezte magát. Mintha egy alapos fürdés után ránk terítenék az imént említett mocskos vízbe mártott lepedőt (vagy mintha fel kell kellene vennünk egy több hete nem fürdött hajléktalannak a ruháját).

János is megérthette Jézus bemerítkezésének e jelentőségét, hiszen ő maga mondja Jézusra mutatva (a bemerítkezése után), hogy „*íme az Isten Bíránya, aki hordozza [jelen idő!, folyamatos melléknévi igenév] a világ bűneit.*” (Jn 1:29). Tehát már rajta vannak a bűneink (Nem csak a kereszten kerültek rá a bűneink, hanem már a bemerítkezésekor, ld. Ézs 53:11, a keresztre csupán „felvitte” a már hordozott bűntömeget).

Mit imádkozhatott Jézus, a Jordánból kiemelkedve?

„Még így is szeretsz?”

„Nem undorodsz tőlem? Nem utáltál meg?” (ld. Ézs 53:2-3).

„Még mindig a fiadként tekintesz rám, Szent Atyám?”

„Még mindig velem vagy?”

„Kérlek, mondj valamit?”

És azonnal jön az Atya válasza:

„...és látta, hogy Isten Lelke, mint egy galamb aláereszkedik, és őreá száll.” (Lk 3:22) – vagyis az Atya továbbra is közösséget vállal Jézussal. Nem vonja meg tőle a Szentlelkét (ahogy Saultól megvonta vagy, amitől Dávid is félt a Betsabéval elkövetett bűne után, 2Sám 7:15). És nem tűz, hanem galamb formájában száll alá a Szentlélek, ami szelíd, békés, gyengéd közeledést jelez.

És aztán egy hallható hangon is megerősíti Jézust az ő szeretett fiúi identitásában és abban, hogy ő továbbra is rendületlenül gyönyörködik benne, nem undorodik tőle. Vagyis Isten továbbra sem a magára vett rettenetes mennyiségű bűnön keresztül tekint az ő Fiára, Ő továbbra is a bűntől függetlenül viszonyul hozzá. Még a bűn, az egész nép, sőt az egész világ bűne sem rondíthat bele a kettejük szeretetkapcsolatába.

Persze mindez egyben előre is vetítette azt, ami a kereszten történt, ahol Jézus nem csak hordozta a bűnünket, hanem egyenesen „bűnné” is lett értünk (2Kor 5:21), így vezetve le Isten bűn miatti haragját.

Micsoda csodálatos örömhír! Jézus sokkal több bűnnek a szennyét, mocskát, terhét vette magára, mint amennyit mi, egyen egyenként valaha is el tudnánk követni, hiszen rajta volt, nem csak a mi egész életünk bűne, hanem az „egész nép”, sőt az „egész világ” bűne! Minden oka meg lett volna arra, hogy szégyellje magát az Atya előtt. És az Atya mégsem fordult el tőle, mégsem utálta meg őt, mégsem vonta meg tőle a közösséget, sem a szeretetét. Akkor mennyivel inkább igaz ez ránk, akik az újjászületés által Krisztusban vagyunk és örökre azonosultunk vele.

Nem kell többé szégyenkeznünk és állandó, gyötrő büntudatot éreznünk a bűneink, a múltunk vagy bármilyen rettenetes dolog miatt, amit elkövettünk, mert mind már Krisztuson van! Mi pedig Krisztusban vagyunk és az Atya a bűneinktől függetlenül a fiaként szeret és gyönyörködik bennünk. Ő nem a bűneinken keresztül lát minket.

„Lássátok, milyen nagy szeretetet adott nekünk az Atya: **Isten gyermekeinek** neveznek, és azok is vagyunk!” (1Jn 3:1)

És maga a Szentlélek (aki az újjászületésünkkel a szívünkbe áradt) is „bizonyosságot tesz a mi lelkünkkel együtt, hogy **Isten gyermekei vagyunk**” (Rm 8:16).

Éppen ez az atyai szeretet és gyönyörködés szabadít fel bennünket az igazán őszinte bűnvallásra, a bűnnel való szembenézésre. Hiszen már nem a következmények fájnak, nem a büntetéstől való félelem vezérel, hanem az, hogy megbántottam az engem szenvedélyesen szerető mennyei Édesapámat, aki a bűnöm ellenére is kitartóan szeret.

„A Krisztus szerelme szorongat minket” (2Kor 5:14).

És az is nagyon fontos, hogy mikor hangzott el az Atya bizonyágtétele. Jézus szolgálatának kezdetén! Tehát még mielőtt bármit is tett volna az Isten országáért! Ezzel pedig azt is kifejezte az Atya Jézus és így a mi számunkra is, hogy nem csak a bűntől, hanem a teljesítményunktől (Istenért végzett szolgálatunktól, jó cselekedeteinktől – Ef 2:10) függetlenül is szeret. Mintha ezt mondaná: „Én nem az alapján viszonyulok hozzád

szerepettel, nem az alapján értékellek téged és vállalok veled közösséget, hogy milyen jól végzed a szolgálatodat, hanem azt szeretném, hogy ez az abszolút, feltétel nélküli szeretet váljon az életed és szolgálatod legbensőbb mozgatórugójává és ez a teljes szeretet tartsa távol tőled a bűnt és segítsen ellenállni minden kísértésnek.

Ne a szegényt próbáld meg mindenféle pótszerekkel, technikákkal elnyomni (akár azzal, hogy a szolgálatba vagy a munkádba menekülsz), hanem ragadd meg az Isten bűntől és teljesítményedtől független szenvedélyes szeretetét és nyugodj meg ebben a szeretetben.

Halld meg, ahogy neked is mondja az Atya: „Te vagy az én szeretett fiam. Gyönyörködöm benned”!

Az, hogy Jézus már a szolgálata kezdetén magára veszi a nép bűnét azért is fontos lehet, mert nem kizárt, hogy éppen ez volt egyik jogalapja a bűnbocsánatra a földi szolgálata során (ld. Mk 2:5). Hiszen már hordozta, magára vette azt a bűnt, amit éppen megbocsátott. A kereszten pedig az érte járó büntetést is elszenvedte.

Végül pedig Krisztusnak ez a tette alapvetően megváltoztatja a bűnhöz való viszonyunkat is. Erre világít rá egy jól ismert ÓSZ-i epizód is.

Egy lehetséges ÓSZ-i párhuzam

A zsidó nép legnagyobb ünnepén, a Nagy engesztelés napján 2 kecskebakot kellett a népnek felajánlania: az egyiket az Úrnak kellett kisorsolni, a másikat egy bizonyos Azázélnak (3Móz 16:8). Az Úrnak sorsolt bakot meg kellett ölni, vétekáldozatként bemutatva az Úrnak, de a másikat *élve kellett elküldeni Azázélnak a pusztába*, így szerezve engesztelést a nép bűneiért (3Móz 16:10). Jézus bemerítkezése szempontjából ez utóbbi aktusnak lehet rendkívüli jelentősége.

Mi is történt itt pontosan? Miért kellett a pusztába küldeni a bakot? Egyáltalán ki vagy mi ez az Azázél? Nézzük meg közelebbről ezt a részét a Nagy engesztelési ceremóniának és nézzük meg azt is, hogy milyen párhuzamokat láthatunk a ceremónia elemei és Jézus bemerítkezése között.

„Tegye rá Áron mindkét kezét az élő bak fejére, és vallja meg fölötte Izráel fiainak minden bűnét és minden vétkes hitszegését. Helyezze azokat a bak fejére, azután küldje el egy arra kijelölt emberrel a pusztába.” (3Móz 16:21)

Keresztelő János papi családból származott. A törvény szerint, az apja, Zakariás után maga is pap volt. A bemerítkezéskor bizonyára ő is rátette Jézus fejére a kezét (vagy megérintette őt), miután az egész nép megvallotta a bűnét (és az ő fejükre is rátette a kezét). Ezután Jézus magára veszi a nép minden bűnét, majd pedig, a bemerítkezése után, a Szentlélek által *ő is kivitetik a pusztába*.

„Akkor a Lélek Jézust a pusztába vitte, hogy az ördög megkísértse.” (Mt 4:12) „A Lélek pedig azonnal elragadta őt a pusztába.” (Mk 1:12).

Miért kellett a bűnbakot a pusztába vinni? Bizonyára azért, mert *a bűnnek semmi helye nem volt a táborban, Izráel gyülekezetén belül* és ezért ki kellett onnan vinni a táboron kívülre,

egy puszta helyre. Így vette magára és vitte ki Jézus is a nép bűnét a pusztába (a bemelegítések és a keresztes is – Zsid 13:12-14).

De ki volt a pusztában? Ki volt Azázél?

A Bibliából nem tudunk meg semmit erről a titokzatos névről, de annyit biztosan tudhatunk, hogy egy személyről van szó, nem csupán egy helyről, hiszen az egyik bakot az Úrnak, azaz egy személynek kellett áldozni, a másikat pedig Azázélnek, akinek szintén egy személynek kellett lennie. A Holt-tengeri tekercsekben és Énók könyvében, egy apokrif iratban, amiből Júdás is idéz (Júd 1:14-15)², találunk csupán utalást Azázélre. Innen a következőket tudhatjuk meg róla.

Azázél egy démon neve³, mégpedig azé a fődémoné, aki azoknak a bukott angyaloknak („isten fiai”) vezére volt, akik az 1Móz 6-ban összeszűrték a levet az emberek lányaival.⁴ Azázél „felségterülete” a puszta, a kietlenség volt, azaz a szentek táborán kívüli rész. A pusztát a zsidók mindig is a gonosszal, Isten ellenségével hozták összefüggésbe. Erre látunk utalást a 3Móz 17:7-ben is: „*Ne áldozzák többé véres áldozataikat az ördögöknek [héb. kecskedémonoknak, pusztai démonoknak], akikkel paráználkodnak*”⁵. A zsidó gondolkodás szerint ezek a kecskedémonok is a pusztában laktak. Vagyis a bűnt oda kellett kiűzni, ahová való, a gonosz felségterületére, Izráel táborán kívül. Tehát ez **nem egy az ördögnek küldött váltságdíj volt, hanem a bűn száműzése a táborból, Izráel gyülekezetéből, vissza a „feladónak”**. Olyan, mintha Jézus azt mondta volna: „Hoztam neked valamit, sátán: itt van az emberek bűne, vedd, ami a tiéd és tűnj el az utamból. Be mögém, sátán!” (Mt 4:10)

Jézus is a pusztában találkozik a főgonosszal, Azázél és az összes egyéb fellázadt angyal vezérével, a Sátánnal (Mk 1:13, azaz a „vádolóval”, aki érzékeli, hogy egy ilyen erőteljes atyai megerősítés után már nem tudja vádolni Jézust, de azért megpróbálja megkérdőjelezni Istenfiúi identitását) és az ő felségterületén mér rá sorsdöntő csapást, a nép bűneit hordozva. Annak idején a pusztában vándorló, bűnnel terhelt nép nem volt képes legyőzni az ördögöt az ő felségterületén, hiába volt velük az Úr. Ezért az Úr, magára véve a nép bűneit maga ütközik meg a pusztában az ördöggel és győzi le őt. Erre válaszcsepásként az ördög megöli Jézust a keresztes s ezzel az öngóllal örökre megpecsételi a maga sorsát. Így lesz Jézus nem csak a mi bűnbakunkká, hanem a második, azaz a vétekért való áldozati kossunkká is, amit a Nagy engesztelés ünnepén meg kellett ölni az Úrnak. Csodálatos párhuzam és csodálatos, mindent elsöprő győzelem!

Isten Jézusban örökre száműzte a bűnt Isten népe táborából, azaz a gyülekezetből és a hívó ember életéből. Ezért nekünk, Isten gyermekeinek sem szabad közösséget vállalni azzal, Nincs helye a bűnnek az életünkben, a gyülekezet életében, hiszen Jézuson van, aki a táboron kívülre vitte, elszenvedve helyettünk az érte járó örök büntetést. Büntől szabadon

² További bibliai utalások: 2Pét 2:4-5; Mt 25:41; 1Kor 11.

³ B. Janowski, „Azazel” in *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, 2nd ed. (Grand Rapids, MI: Cambridge: Brill; Eerdmans, 1999), 128.

⁴ 4Q 180, 1:8; 1 Énók 8:1; 9:6; 10:4-8; 13:1; 54:5-6; 55:4; 69:2.

⁵ S talán az sem véletlen, hogy közvetlenül a Nagy Engesztelés ünnepéről szóló fejezet (3Móz 16) után hangzik el ez a figyelmeztetés a pusztai kecskedémonokkal kapcsolatban. Vagyis még véletlenül se áldozzanak a pusztai kecskedémonoknak Izráel fiai. Ez óriási bűn lenne. Hanem inkább küldjék ki, izzék el a bűnnel terhelt kóst a pusztába, oda, ahova való, akikkel tartozik, Azázélhez és a hozzá vagy alája tartozó kecske-démonokhoz.

élhetünk! Szabadokká lettünk arra, hogy gyűljük a bűnt, irtózzunk tőle és elhatárolódjunk annak minden formájától. Ezért van helye az egyházfegyelem gyakorlásának is. A bűn nem magánügy és nem szabad megtűrnünk azt sem a magunk személyes életében, sem a gyülekezet „táborában”.

„Hát nem tudjátok, hogy egy kicsiny kovász az egész tésztát megkeleszti? ⁷Takarítsátok ki a régi kovászt, hogy új tésztává legyetek, hiszen ti kovásztalanok vagytok, mert a mi húsvéti bárányunk, a Krisztus, már megáldoztatott. ⁸Azért ne régi kovással ünnepeljünk, se a rosszság és gonoszság kovászával, hanem a tisztaság és igazság kovásztalanságával.” (1Kor 5:6-8)

És ez nem csak egy lelkesítő örömhír, hanem, a Szentlélek által, egy elérhető valóság is. Isten képesekké is tett minket arra, hogy a bűntől és az e miatt érzett szégyentől szabadon éljünk. Ez olyan, mintha azt mondaná valaki, hogy nem kell többet mérget innod! Ez jó hír? (Az a baj, hogy a legtöbbször finom a bűn mérge.) Eddig kívántad, ittad és kis híján bele is haltál. De már szabad vagy a méregtől! Ne a bűn ellen harcolj! Vagy még pontosabban úgy harcolhatsz eredményesen a bűn ellen, ha minél jobban megragadod Isten szeretetét, megragadod ezt a szabadságot egy az Isten szerinti bővölködő, örömteli, szent, igaz, tiszta életre!

„De hála Istennek, hogy bár a bűnnek szolgáltatok, most már szívből engedelmeskedtek annak a tanításnak, amelyet kaptatok. ¹⁸A bűntől megszabadulva az igazság szolgálói lettetek.” (Rm 6:17-18)

Kultuszváltás

Még egy fontos gondolat. Jézus bemerítkezése egyben a templomi áldozati kultusz végének kezdetét is jelzi. Hiszen mostantól nem a templomi áldozati állatok, hanem Jézus, Isten igazi, végső Báránya hordozza és veszi el a bűnt, a táboron, a templomon kívül, a romlott, üres, halott templomi kultusztól függetlenül. A templomban zajlik a régi bárányok áldozása, amikről tudjuk, hogy nem képesek elvenni a bűnt, se megtisztítani a lelkiismeretet, azaz hatástalanok. S közben odakint a pusztában feltűnik az Isten Báránya, az új tökéletes áldozat (és az új templom is egyben! - Jn 2:21), aki véget vet a régi kultusznak. S ezzel el is kezdi magára haragítani a régi kultusz elvakult híveit és vallási vezetőit. És talán nem véletlen az sem, hogy Jánosnál a bemerítkezése után nem sokkal, az evangélium elején szerepel a templom megtisztítása, ami valójában egy előre hozott ítélet a templomi kultusz felett.

Miután a pusztában 3x is visszaveri a sátán támadását, őt is magára haragítja, aki annyira felbőszül, hogy villámlásként száll alá az égből (Lk 10:17), hogy elpusztítsa a Bárányt. A sátán tulajdonképpen a vallási vezetőkön keresztül indít támadást Jézus ellen, akiről Jézus ki is mondja, hogy „*ti az ördög atyától valók vagytok és a ti atyátok kívánságait akarjátok teljesíteni*” (Jn 8:44).

Majd pedig Jézus elkezd bejárni egész Izráelt, hogy felszabadítsa, megtisztítsa azt a bűntől, betegségtől és a démoni fertőzéstől (a bűn következményeitől), erről szól a megtisztított ház példázata (Lk 11:24-26). És ugyanezt a honfoglalást végzi mai is sokunk életében.